

הליכות חיים והשקפה

סעודת שבת

שאלה להרב שליטי"א

שמעתי מחנכים מפורסמים שלט"א שהשתלשלה סעודת שבת קודש, היו זמן מיוחד ונעלה ומסובל מאוד לחינוך הבנים והבנות, ובה כוחה בעת ההיא להשפיע ולהכניס בהם 'אידישקייט', יבאת ואהבת השם יתברך שמו, להתענג על סעודת השבת, הכנסתי בצה הכרה כח נמוח, אני לומד עם בני אהובי והנה, הנני בתקופה האחרונה שאני בהיותי ב'א' ח' השבוע זה, ועדיין אין זה עושה עליהם שום רושם כלל. ואם באזן שאני עושה כל הדברים הנ"ל הם אינם ספרי חסידות בצורתה בעת הסעודה, ואם אמאית אתם הרשתי את הבהת י"ה זמירות שב"ק א"ל ח"י, גם פ"א פסיק מלפניו ומלפניו להם עובדות וסיפורים קדישין על צדיקי קדושי הדורות ז"ל א"א אשר יום הא"צ 3 ח' השבוע זה, ועדיין אין זה עושה עליהם שום רושם כלל. ואם באזן שאני עושה כל הדברים הנ"ל הם אינם משתפים פעולה, בן אחר מן אלה עם אחיו בעת הזמירות, ובן אחר חולם על דא ועל הא בעת הדברי תורה, ובכל יום באילו אשר עם קמים מחזקתם ומשקיים באילו אין עתה עת ישיבה ונעלה של סעודת שבת ובכלל כל האווירה היא ממש כאקווס.

נעבשי בשאלתי מה עלי לעשות שיהא אכן יעלה את הפעולה הנכונה, ושאוכל לחזק את כל האווירה בסעודה ט"ח וט"ח חיים מעל הקרקע לחזקות נעלים ומרומים כראוי וזאת לעת צדו שכזה, ושאוכל להשפיע בהם אידישקייט ואהבת השם האמתית והתמימה

ההנהגה המעולה עם צאצאיו ומשפחתו בעת סעודת שב"ק

שמחה ושלוות הנפש בעת הסעודה

האמת כן הוא הדבר, וודאי שבזמן הנעלה של סעודת שבת קודש זהו זמן מיוחד ונשגב שיכולים להשפיע ולהכניס בלבם של צעירי הצאן אמונה שלימה בבורא כל עולמים, לגדלם ולחנכם לעבודת השם מתוך שמחה והשתוקקות אליו יתברך שמו בכל לב ונפש. אמנם זהו רק בתנאי קודם למעשה, שיש בבית בעת הסעודה רוגע ושלוות הנפש, אך אם יש רוגע וכעס בבית בעת ההיא בלתי אפשרי שיושפע בהם אף לא אחת מכל הנה.

לא יתנהג עם צאצאיו כמו משיח בשיבה

וכגון, שאם האב מתנהג עם בניו בסעודה כמו משיח בשיבה או לחילופין התנהגות עם בנותיו הוא כמו המחנכת ב'שולע', והוא מלא וגדוש ב'נערוועיקייט' במשך הסעודה, ואומר להם דיבורים כמו 'צריך לגמור את כל הדג עד תומו' כי זה ממאכלי שבת קודש הקדושים, ואין יתכן שתאמרו על מאכלים קדושים שכאלו שאינן אוהב אותם וכדו', הרי כלל לא טוב עושה אב שכזה. אכן, אתה יכול לשדל אותו, לבקש שיאכל מעט ואפילו פירור, אך אם בכל זאת אינו רוצה, תנוח לו, הוא אינו חייב מלקות בעבור זה.

דברי תורה בסעודה כפי הבנת שכלם

וגם ישנו אב שמתעקש שרוצה ללמוד עם בניו בספה"ק עמוקים ע"ד 'נועם אלימלך' וכדומה דייקא כי כך ראה בבית אביו, ואינו חושב כלל שיתכן שזה עדיין עמוק להם וקשה לפי הבנתם, והוא מלא בכעס וברוגז על בניו וצועק עליהם מדוע הם אינם מטיים אוזנם לדברי התורה. והאמת, מובטחני שהרה"ק הנ"ל ימחול לו באם אינו ילמוד איתם ספה"ק זה, הלוא הוא הגבר זיע"א שעורר תמיד אודות עניין העצבות ודומיו ומה טעם יש ללמוד ספר הקודש זה עם כעס ורוגז, הרי אם אתה רוצה ללמוד ולומר להם דבר תורה נאה לכבוד שבת קח דברי

תורה קל ופשוט שהמה יכולים להבין, ויחדור בלבותיהם. ועוד מצאתי רעה אצל הורים, שישנו אב שהוא תלמיד חכם ובקי וידען מופלג, ואומר בפני הילדים הרכים פלפול ודרוש עמוק שראה בספר חתם ספר וכדומה, הרי אין ספק שזה לא יביא להם גישמאק בתורה ובאידישקייט אלא ח"ו ההיפך.

זמירות השבת וסיפורים שיתענגו בהם

וגם ישנם כאלו שבעקשנות מופלגת הוא מזמר את כל זמירות השבת מהחל ועד כלה, ומרבה בניגוני התעוררות ודביקות ככל שעולים בזכרונו, ומדמה בנפשו שרק על ידי זה אפשר להכניס קדושת שבת קודש, ומתמה ושואל בינו לבין עצמו מדוע ילדיו אינם מבינים שכך צריך להיראות סעודת שבת, מה הטעם שהם אינם מצטרפים לשירה בהתעוררות ובהתלהבות. ואכן, אם רואה שלילדים קשה לשורר זמירות השבת, ואינם מוצאים טעם בזה, שילך אתם בדרכי נועם ושמחה, ישורר אתם גם ניגוני עממים ככל שימשוך את ללבם. גם יספר להם סיפורים שונים ומשונים, ולא דווקא סיפר עמוק ועתיק יומין כי באותו שבוע חל יום הירצייט של הצדיק ההוא, זהו אכן נעלה וחשוב עד למאוד, אך רק באופן שזה יכניס שמחה ונועם שבת בבני הבית ובמשפחה, גם יקנה להם מיני מתיקה לשמח את נפשם כאוות נפשם וכפי שכלם הקט.

לא לעשות מילדים קופים

ומי שבאמת רוצה להכניס בלבם של בניו ובנותיו נועם קודשת השבת בעת הסעודה, צריך לידע נאמנה, הלוא יש בבית ילדים וצאצאים מכל המינים והסוגים, גדולים וקטנים, יש מהם קטני הדעת ויש מהם יותר מבוגרים בשכלם, וילדים הרי המה סוכ"ס ילדים, ואה"נ שיכול לעשות מצאצאיו הקטנים כמו קוף קטן שיכולים ללמוד שיעשה מעשים מסוימים, אך למעשה אין הוא מחונן בעצמיותו, אלא עושה מעשים כי כך אמרו לו לעשות, וכמו שמצוי רבות שישנם רבים שעושים מצאצאים כמו קופים ממש,

שכופים אותם לעשות מעשים כמו אנשים בוגרים אך הילדים אינם מחונכים כלל אלא עושים זאת כמו קופים ובכפיה ולא שהם מחונכים בעצם, וכשהאב מכה אותם וסוטרם על פניהם וצועק ואמר שישבו בנחת וכראוי ליד שולחן השבת, הרי המה לא נתחנכו כלל אלא הרי הם כמו קופים שאמרו להם מה לעשות כעת.

וצריך לדעת ולזכור שהם רק ילדים קטנים, וכשילד מתקוטט עם אחיו, וכן אם ילד מפטפט עם אחיו ושוחק עמו, אין שום חיסרון ופגם בזה, הרי סעודת שבת אין כוונתו תענית דיבור, וגם אין מהותו שיעקע על הבן דרך ארץ, סעודת שבת עתה, אומרים תורה אתה, תתבייש מהתנהגות נלוזה שכזו, הרי האב שכזה מעכיר את כל האווירה והכל בגלל שמדמה בנפשו שאסור לעשות את כל הדברים הללו, במקום שיבין שהרי המה בטה"כ ילדים רכים וזה דבר רגיל ביותר שהמה מתנהגים כן.

שמחה ונועם בעת הסעודה

והעיקר היא, שבעת הסעודה יהיה ישרור בבית אווירה של נעימות ושמחה עם השבת והכל מתוך שלוות הנפש פנימי, ועד שיגיעו בניו אהוביו למציאות נפלאה שכזו, שיגרום להם שבעת אשר יצמחו ויגדלו ויקימו בית נאמן בישראל בסייעתא דשמיא, יזכרו וישוחחו בערגה ובכיסופין עזה את סעודות השבת קודש שערך אביהם ולא להפך ח"ו.

ועשה כל טצדקי שבעולם שיהיה לו יישוב הדעת ומנוחת הנפש כראוי לעת הסעודה, ואם יש לו צורך גם ילך לנוח על מטתו בערב שבת קודש ואפילו רק לחצי שעה ויקפיד על דבר זה, (ומה גם שזה דבר שכבר מובא בספרים הקדושים), כי זהו עיקר המטרה בעת הסעודה, שירגשו הצאצאים מנועם זיו קדושת השבת קודש מתוך שמחה ועוגג, ואזי אזי יהיה לו הצלחה וסייעתא דשמיא בעמלו, ויכול להשפיע בבניו אהוביו אהבת השם יתברך ויתעלה, וזה יכנס בהם עמוק עמוק למען יעמדו ימים רבים בעור ק-ל עליו.

לע"נ משה ע"ה בן ר' דוד יוסף ני"ו

לרפואת אברהם מרדכי בן חוה

לע"נ מינדל רבקה ע"ה בת ר' נפתלי ני"ו

לע"נ דוד צבי ע"ה בן ר' משה חיים שליטי"א